

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/262/2021
Identifikačné číslo spisu:	4207201750
Dátum vydania rozhodnutia:	29.06.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:4207201750.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne: Rímskokatolícka cirkev, Trnavská arcidiecéza, so sídlom Jána Hollého 10, Trnava, IČO: 00 419 702, právne zastúpenej: MAPLE & FISH, s. r. o., so sídlom Dunajská 15/A, Bratislava, IČO: 36 718 432, v mene ktorej ako konateľ koná JUDr. Viliam Karas, PhD., proti žalovanému: Slovenský pozemkový fond, Búdková 36, Bratislava, IČO: 17 335 345, o vydanie nehnuteľných vecí, vedenom na Okresnom súde Komárno pod sp. zn. 9C/33/2007, o dovolaní žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre zo dňa 23. apríla 2021 sp. zn. 8Co/17/2021, takto

rozhodol:

- I. Dovolenie o d m i e t a .
- II. Žalovanému nepriznáva nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

I.

1. Okresný súd Komárno (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo dňa 08. októbra 2014 č. k. 9C/33/2007-1021 žalobe o vydanie a navrátenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam podľa zákona č. 161/2005 Z. z. o navrátení vlastníctva k nehnuteľným veciam cirkvám a náboženským spoločnostiam a prechode vlastníctva k niektorým nehnuteľnostiam čiastočne vyhovel a uložil odporcovi (žalovanému) vydať a navrátiť žalobkyni vlastníctvo k niektorým nehnuteľnostiam v obci J., k. ú. J., zapísaným v registri „C“ a „E“, ďalším výrokom (ďalej aj „zamietajúca časť“) žalobu vo zvyšku zamietol a súčasne vyslovil, že o trovách konania rozhodne po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej aj „odvolací súd“) v poradí prvým rozsudkom zo dňa 05. novembra 2015 sp. zn. 8Co/950/2014 (č. l. 1086), rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej zamietajúcej časti potvrdil.

3. Súd prvej inštancie uznesením zo dňa 22. februára 2016 č. k. 9C/33/2007-1091, uložil navrhovateľovi (žalobkyni) zaplatiť odporcovi náhradu trov prvostupňového konania vo výške 214,30 eur do troch dní od právoplatnosti tohto uznesenia a súčasne rozhodol, že odporca nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania.

Uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňom 26. marca 2016.

4. Ústavný súd Slovenskej republiky nálezom sp. zn. III. ÚS 342/2017-54 zo dňa 25. októbra 2017

rozsudok odvolacieho súdu sp. zn. 8Co/950/2014 zo dňa 05. novembra 2015 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

5. V poradí druhým rozsudkom zo dňa 06. septembra 2018 sp. zn. 8Co/331/2017 (č. l. 1214) Krajský súd v Nitre zmenil rozsudok súdu prvej inštancie v jeho zamietajúcej časti tak, že žalovaný je povinný vydať a navrátiť žalobkyni vlastníctvo v podiele 1/1 k (aj zostávajúcim) nehnuteľnostiam v obci J., k. ú. J., zapísaným v registri „C“ a „E“. Súčasne žalobkyni proti žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100%, o výške ktorého rozhodne okresný súd.

6. V bode 29. odôvodnenia vo vzťahu k posúdeniu nároku na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie mal za to, že pre prekážku právoplatného rozhodnutia vo veci trov doterajšieho konania (samostatným uznesením súdu prvej inštancie, ktoré bolo vydané po právoplatnom skončení veci samej a Nálezom Ústavného súdu zrušené nebolo), nebolo možné odvolacím súdom vydať ďalšie rozhodnutie (obsahovo rozporné s už právoplatným rozhodnutím). Trovy doterajšieho konania neboli napadnutým rozsudkom (súdu prvej inštancie - poznámka dovolacieho súdu) rozhodované a len na základe toho, že mohli byť v ňom riešené, nemožno prijať zver, že možno (a treba) o nich znova konať len na základe ustanovenia § 396 ods. 2 CSP, t. j. bez prihliadnutia na existenciu samostatného (a právoplatného) uznesenia o nich; na túto skutočnosť mala žalobkyňa myslieť pri podaní ústavnej sťažnosti.

Rozsudok bol žalobcovi doručený 30. novembra 2018.

7. Dovolanie žalovaného proti rozsudku odvolacieho súdu zo dňa 06. septembra 2018 sp. zn. 8Co/331/2017 bolo odmietnuté uznesením Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8Cdo/99/2019 zo dňa 22. septembra 2020, ktorým dovolací súd súčasne priznal žalobkyni náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

8. Súd prvej inštancie uznesením zo dňa 01. júla 2021 č. k. 9C/33/2007-1760 výrokom I. rozhodol o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobkyni trovy dovolacieho konania vo výške 204,43 eur a výrokom II. výšku náhrady trov odvolacieho konania vedeného na Krajskom súde v Nitre pod sp. zn. 8Co/331/2017 neurčil.

II.

9. Dňa 17.12.2018 žalobkyňa podala odvolanie proti uzneseniu súdu prvej inštancie zo dňa 22. februára 2016 č. k. 9C/33/2007-1091 spolu s návrhom na odpustenie zmeškania lehoty.

10. Okresný súd Komárno uznesením zo dňa 08. februára 2021 č. k. 9C/33/2007-1744 návrh žalobkyne na odpustenie zmeškania lehoty na podanie odvolania zamietol. Toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť 18. februára 2021. Následne predložil odvolanie odvolaciemu súdu.

11. Krajský súd v Nitre ako odvolací súd uznesením zo dňa 23. apríla 2021 sp. zn. 8Co/17/2021 (č. l. 1754) odvolanie žalobkyne odmietol ako oneskorené podľa § 386 písm. a) CSP a žalovanému náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

Uznesenie bolo doručené žalobkyni dňa 25. mája 2021.

III.

12. Uznesenie odvolacieho súdu sp. zn. 8Co/17/2021 zo dňa 23. apríla 2021 napadla žalobkyňa dovolaním („ďalej aj „dovolateľka“) z dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP.

13. Prípustnosť dovolania odvodila z toho, že rozhodovanie o nároku na náhradu trov konania je rozhodovanie o samostatnom nároku a napadnuté uznesenie je konečným rozhodnutím v tejto otázke.

14. Nesprávny procesný postup odvolacieho súdu, ktorým jej malo byť znemožnené uskutočňovať jej patriace procesné práva videla v tom, že odvolací súd mal jej odvolanie meritorne preskúmať, keď podľa nej boli splnené zákonom predpokladané požiadavky ako aj dôvod na odpustenie zmeškania lehoty.

15. Dôvodila, že vzhľadom na v poradí prvý rozsudok odvolacieho súdu bola v postavení neúspešného účastníka konania a nemala dôvod podať odvolanie. Úspešnou v konaní vo veci samej sa stala až po náleze ústavného súdu a následnom zmeňujúcom rozsudku krajského súdu v jej prospech.

16. Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu považoval uznesenie odvolacieho súdu za správne a navrhol, aby najvyšší súd dovolanie žalobkyne zamietol.

IV.

17. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 a 2 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), prejednal

dovolanie bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) a dospel k záveru, že dovolaniu nemožno vyhovieť.

18. Dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritorným rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (porovnaj sp. zn. 3Cdo/357/2016).

19. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

20. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

21. Podľa § 420 CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Relevantná právna úprava:

Podľa § 204 ods. 1 veta prvá OSP a rovnako aj podľa § 362 ods. 1 CSP veta prvá odvolanie sa podáva v lehote 15 dní od doručenia rozhodnutia na súde, proti ktorého rozhodnutiu smeruje.

Podľa § 357 CSP odvolanie je prípustné proti uzneseniu súdu prvej inštancie o

- a) zastavení konania,
- b) odmietnutí podania vo veci samej,
- c) odmietnutí žaloby na obnovu konania,
- d) návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia alebo zabezpečovacieho opatrenia,
- e) zrušení neodkladného opatrenia alebo zabezpečovacieho opatrenia podľa § 334 a § 335 ods. 1,
- f) návrhu na opravu chýb v písaní a počítaní a iných zrejmych nesprávností, okrem odôvodnenia,
- g) zamietnutí návrhu na doplnenie rozsudku,
- h) zamietnutí návrhu na zrušenie rozsudku pre zmeškanie,
- i) návrhu na predbežnú vykonateľnosť rozsudku,
- j) odklade vykonateľnosti rozhodnutia,
- k) povinnosti zložiť zábezpeku vo veciach práva duševného vlastníctva,
- l) zabezpečení dôkazného prostriedku,
- m) nároku na náhradu trov konania,
- n) prerušení konania podľa § 162 ods. 1 písm. a) a § 164,
- o) návrhu na uznanie cudzieho rozhodnutia, o návrhu na vyhlásenie vykonateľnosti cudzieho rozhodnutia a vo veciach výkonu cudzieho rozhodnutia,
- p) postúpení právomoci do cudziny.

Podľa § 238 ods. 2 CSP ak proti uzneseniu nemožno podať odvolanie alebo sťažnosť, je právoplatné doručením.

Podľa § 386 CSP odvolací súd odmietne odvolanie, ak

- a) bolo podané oneskorene,
- b) bolo podané neoprávnenou osobou,

- c) smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je odvolanie prípustné, alebo
d) nemá náležitosti podľa § 363, ak pre vady odvolania nemožno v odvolacom konaní pokračovať.

22. Nie je sporné, že uznesenie súdu prvej inštancie zo dňa 22. februára 2016 č. k. 9C/33/2007-1091, vydané za právneho stavu, kedy žalobkyňa na základe v poradí prvého rozsudku odvolacieho súdu nebola a nemohla byť považovaná za úspešného účastníka konania, nadobudlo právoplatnosť dňom 26. marca 2016 a teda, že nebolo napadnuté včas podaným odvolaním a nadobudlo právoplatnosť dňom 26. marca 2016.

23. Návrh na odpustenie zmeškania lehoty na podanie odvolania proti uvedenému uzneseniu bol okresným súdom zamietnutý. Keďže uznesenie zo dňa 08. februára 2021 č. k. 9C/33/2007-1744, ktorým súd prvej inštancie rozhodol o návrhu na odpustenie zmeškania lehoty, nie je vymenované v ustanovení § 357 CSP, odvolanie proti nemu nebolo prípustné, a preto v zmysle § 238 ods. 2 CSP nadobudlo právoplatnosť jeho doručením žalobkyni, t. j. dňom 18. februára 2021. Dôsledkom toho je, že odvolací súd už nebol oprávnený zaoberať sa dôvodnosťou návrhu na odpustenie lehoty na podanie odvolania a pri posudzovaní podmienok odvolacieho konania správne dospel k záveru, že odvolanie zo dňa 17. decembra 2018 proti uzneseniu súdu prvej inštancie č. k. 9C/33/2007-1091 je preukázateľne oneskorené.

24. Včasnosť podania odvolania je procesným predpokladom na jeho (až) následné vecné prejednanie a posúdenie dôvodnosti argumentácie odvolateľa. Keďže otázka včasnosti odvolania bola v dôsledku zamietnutia návrhu na odpustenie zmeškania lehoty na jeho podanie právoplatne zodpovedaná negatívne, odvolací súd nemal inú možnosť, len odvolanie odmietnuť ako oneskorené podľa § 386 písm. a) CSP, teda nemohol sa už zaoberať jeho dôvodnosťou.

25. Uvedený postup je podľa dovolacieho súdu súladný so zákonom a procesne správny; žalobkyni nebolo znemožnené dovolaním napadnutým uznesením odvolacieho súdu uskutočňovať jej patriace procesné práva (a v takej miere), že by došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces. Dovolanie z dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP nepovažoval za prípustné, a preto ho podľa § 447 písm. c) CSP odmietol, pričom sa už nezaoberal vecnou argumentáciou dovolateľky.

26. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd rozhodol v súlade s § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP tak ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia, keďže žalobkyňa v dovolacom konaní nebola úspešná a žalovanému v tomto konaní trovy nevznikli.

27. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.